

22ste vergadering

Dinsdag 13 november 2007

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Verbeet

Tegenwoordig zijn 145 leden, te weten:

Agema, Anker, Aptroot, Arib, Atsma, Azough, Van Baalen, Van Beek, Besselink, Bilder, Biskop, Blanksma-van den Heuvel, Blok, Blom, Van Bochove, Boekestijn, Van Bommel, Bosma, Bouchibti, Bouwmeester, Brinkman, Ten Broeke, Van der Burg, Van de Camp, Çörüz, Cramer, Crone, Van Dam, Depla, Dezentjé Hamming, Dibi, Tony van Dijck, Jasper van Dijk, Jan Jacob van Dijk, Dijsselbloem, Duyvendak, Eijsink, Ferrier, Fritsma, Van Geel, Van Gennip, Van Gent, Gerkens, Van Gerven, Van Gijlswijk, Gill'ard, Graus, Griffith, Van Haersma Buma, Halsema, Van der Ham, Hamer, Haverkamp, Heerts, Heijnen, Hessels, Van Heugten, Van Hijum, Ten Hoopen, Irrgang, Jacobi, Jansen, Jonker, Kalma, Kamp, Kant, Karabulut, Knops, Koopmans, Koppejan, Jules Kortenhorst, Roland Kortenhorst, Koşer Kaya, Kraneveldt-van der Veen, De Krom, Kuiken, Langkamp, Leerdam, Van Leeuwen, Leijten, Lempens, Luijben, Madlener, Marijnissen, Mastwijk, Van Miltenburg, Neppérus, De Nerée tot Babberich, Nicolai, Omtzigt, Ormel, Ortega-Martijn, Ouwehand, De Pater-van der Meer, Pechtold, Peters, Polderman, Poppe, Van Raak, Remkes, Roefs, Roemer, De Rooij, De Roon, De Rouwe, Rutte, Samsom, Schermers, Schinkelshoek, Schippers, Schreijer-Pierik, Slob, Smeets, Snijder-Hazelhoff, Spekman, Spies, Van der Staaij, Sterk, Tang, Teeven, Thieme, Tichelaar, Van Toorenborg, Ulenbelt, Van der Veen, Van Velzen, Vendrik, Verbeet, Verdonk, Vermeij, Vietsch, Van der Vlies, Voordewind, Vos, Jan de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Waalkens, Weekers, Wiegman-van Meppelen Scheppink, Wilders, Willemse-van der Ploeg, De Wit, Wolbert, Wolfsen en Zijlstra,

en de heer Verhagen, minister van Buitenlandse Zaken, mevrouw Van der Hoeven, minister van Economische Zaken, mevrouw Verburg, minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de heer Donner, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en de heer Koenders, minister voor Ontwikkelingssamenwerking.

De **voorzitter**: Ingekomen is een brief van het lid Crone waarvan ik slechts de hoogtepunten zal voorlezen. U allen kent Ferd, maar de brief wordt vanzelfsprekend aan u ter beschikking gesteld.

"Allerbeste collega's, geachte voorzitter,

Boven deze brief staat 'Leeuwarden', een markant teken van mijn vertrek uit de Tweede Kamer en mijn nieuwe toekomst, persoonlijk en wat betreft mijn werk. (...) Toch is het nog steeds met pijn in het hart dat ik afscheid neem, met ingang van 20 november a.s., van de Tweede Kamer. Ik heb mij van de eerste tot de laatste seconde, en het waren er vele (...miljard...) bij 'ons' thuis gevoeld. Dat geldt in de eerste plaats voor alle medewerkers. Van de bodes, griffiers en ander Kamerpersoneel, tot fractiemedewerkers, we zijn een groot bedrijf, maar ook dicht bij elkaar. Zonder jullie persoonlijke aandacht had ik het niet zo lang volgehouden. Ik dank jullie daarvoor allen zeer van harte.

En ik bewaar aan het werken met collega-Kamerleden van de vele fracties die ik heb meegemaakt in de 13,5 jaar, eveneens de beste herinneringen. Hou deze collegialiteit hoog in jullie vaandel, want politieke strijd hoeft niet in persoonlijke tegenstellingen te ontaarden. Ik hoor al te vaak dat het de indruk van gekissebis en geruzie wekt. Ik vond het wel meevallen, maar ik onderken de veranderingen die hebben plaatsgevonden. Het is het politieke bedrijf zelf dat het evenwicht tussen het inhoudelijke debat en het politieke steekspel moet bewaken. Het spel is belangrijk en ik ben er ook zelf een liefhebber van, maar het moet wel ergens over gaan. Het spel mag de inhoud niet overschaduwen. Ook al is het soms verleidelijk, want het spel trekt meer publieke aandacht, en het kan een kortetermijnsucces opleveren. Daartegenover zijn de inhoud en werkelijkheid moeilijker, en vergen meer onzichtbare arbeid en zijn moeilijker over het voetlicht te brengen. Als je over de inhoud strijdt, moet je wel eens compromissen sluiten, wat sommigen wel verwarren met slappe knieën. Echter, het langetermijnresultaat en vertrouwen van de burgers in de politiek zijn er wel mee gediend.

Als Kamerlid voel ik me rijk met de vele debatten die ik heb mogen voeren over een grote variëteit aan onderwerpen. Mijn hart heeft veelal gelegen bij moderne vraagstukken van duurzaamheid. (...) Het is in dit verband dat ik de beste herinneringen bewaar aan het initiatief in 1995 tot het houden van een enquête naar de wetenschappelijke onzekerheden van klimaatveranderingen door het broeikaseffect. Dat onderzoek leerde dat ook in 1995 de wetenschappelijke twijfel al veel geringer was dan de politiek toen nog dacht, en dat snel handelen geboden is. De Kamer, van de Voorzitter tot vele medewerkers, liet zien dat zo'n onderzoek snel

Voorzitter

en op hoog niveau kan worden uitgevoerd. En het gaf de politieke versnelling aan het draagvlak om in actie te komen, bijvoorbeeld door vergroening van de belastingen. Het was voor mij enerverend om in Kyoto mee te maken dat het bijdroeg aan een sterke Nederlandse positie in internationale onderhandelingen. Maar ik heb ook meegemaakt dat zonder politiek onderhoud het beleid en de internationale positie kunnen verzwakken. Mijn brief wordt al te lang (...) Dus ik vermeld korter dat ik met veel plezier het gevecht heb gevoerd tegen eenzijdige marktwerking en privatisering. Veel is verloren, maar met enige trots kijk ik terug op de besluiten om de energienetwerken niet te privatiseren, evenmin als NS, waterbedrijven en nu ook Schiphol. Nu moet de politiek bewijzen dat het overheidsfalen kleiner is dan het marktfalen, want ook hier zijn er geen simpele oplossingen.

Ten slotte dank ik zowel de PvdA-collega's als de andere fracties dat jullie altijd zo aardig voor mij als financieel woordvoerder van mijn fractie waren. Ik weet dat dit slechts voor een klein beetje was omdat je de penningmeester nu eenmaal altijd te vriend moet houden, maar vooral vanwege de inhoud, wederzijds respect en gezelligheid.

Ik zal dit allemaal moeten missen, maar in Leeuwarden krijg ik er veel voor terug. Ik hoop jullie dan ook nog veel te zien in de prachtige stad en provincie en in de mooiste burgemeesterskamer van Nederland (objectief feit). En ik nodig alle fracties uit hun fractieweekend in Leeuwarden te komen houden, apart of gezamenlijk.

Met hartelijke groeten,

Ferd Crone''

(applaus)

De voorzitter: Geachte medeleden, beste Ferd, vandaag is toch echt het moment gekomen dat wij afscheid nemen van Ferd Crone: een echte oudgediende. Hij zal het Binnenhof inruilen voor Leeuwarden.

Geachte heer Crone, beste Ferd, sinds mei 1994 bent u lid van de Tweede Kamer. Ondanks uw jonge leeftijd bent u toch echt een oudgediende in de Kamer. Na de heren Van der Vlies en Van de Camp staat u op een gedeelde derde plaats op onze anciënniteitslijst. Door uw vertrek maakt u het magische aantal van 5000 Kamerdagen net niet vol. U vervulde niet alleen talrijke functies binnen uw fractie en de partij, maar u bent vooral bekend, en bij sommigen berucht, als energiewoordvoerder en algemeen financieel woordvoerder namens de fractie van de PvdA. U was bijvoorbeeld voorzitter van de vaste commissie voor Financiën. Dat is opvallend te noemen, omdat uw loopbaan zich voor uw Kamerlidmaatschap vooral afspeelde op milieugebied. Uw grote interesse in het milieubeleid bleek ook in de Kamer op het moment dat u het initiatief nam tot het Kameronderzoek naar de klimaatverandering en het broeikaseffect. U werd zelfs tot ondervoorzitter van de tijdelijke commissie gekozen.

Er zijn voor u duidelijke grenzen. Dat bleek toen het weekblad Panorama uw afvalbak leeghaalde om uw milieugedrag te beoordelen. U sprak van vuilnisbakjournalistiek.

Volgens u heeft het milieu geen stem, tenzij de politiek het die geeft. In het Friesch Dagblad konden wij lezen dat

u enkele milieuplannen voor Leeuwarden in petto heeft: de gemeente CO₂-neutraal, alle auto's van de gemeente op aardgas en de nieuwe burgemeester gaat zelf op de fiets.

U staat bekend als een toegankelijk Kamerlid met een uitstekend netwerk. De mobiele nummers van alle ministers en topambtenaren staan in uw telefoon. "Die zal ik zeker gebruiken om de zaak van Leeuwarden en Friesland in Den Haag te bepleiten." Beste medeleden, u bent gewaarschuwd!

U bent van veel markten thuis en u typeert uzelf het liefst als een marktsocialist. Het is duidelijk dat u zich in de politiek thuis voelt als een vis in het water, maar u gaat toch het liefst nat tijdens een partijtje waterpolo.

Binnen de PvdA was u jarenlang het aanspreekpunt voor de energiesector. Vooral bij de behandeling van de Wet onafhankelijk netbeheer – in de wandelgangen sprak men over de splitsingswet – moest u het weten. Behalve een gedreven controleur van de regering, heeft u zich echt een medewetgever getoond. Uw naam is verbonden aan maar liefst drie initiatiefwetsvoorstellen: één over de toegankelijkheid en de bereikbaarheid van basisbetaaldiensten, zoals banken en postagentschappen, één samen met uw fractiegenoot Van Dam over de beperking van de ongewenste stilziggende verlenging van lidmaatschappen, abonnementen en overige overeenkomsten en één samen met mevrouw Dezentjé Hamming ten behoeve van de rechtsbescherming van belastingplichtigen bij controlehandelingen van de fiscus.

Uw lidmaatschap van de Commissie van in- en uitgeleide op Prinsjesdag 2004 zult u zich nog goed herinneren. U hebt, door per ongeluk op de sleep van prinses Máxima te gaan staan, alle kranten gehaald.

Beste Ferd, wij wensen je heel veel plezier, aanstaande donderdag, tijdens een bijzondere raadsvergadering in de grote of Jacobijnerkerk in Leeuwarden, waar je beëdiging en installatie tot burgemeester van de mooie stad Leeuwarden zal plaatsvinden door commissaris van de Koningin Nijpels van de provincie Fryslân. Uiteraard wensen wij je ook heel veel succes toe in je nieuwe functie.

Het is mij een groot genoegen dat ik de Kamer kan meedelen dat het Hare Majesteit de Koningin heeft behaagd om het lid Crone te benoemen tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

(applaus)

De voorzitter: Ik verzoek het lid Crone naar voren te komen en zich voor het spreekgestoelte op te stellen, zodat ik hem de versierselen kan opspelden die behoren bij deze benoeming. Ik verzoek de leden mij toe te staan om, zonder te schorsen, daartoe tijdens de vergadering enige tijd mijn stoel te verlaten.

(De voorzitter speldt de heer Crone de versierselen, horend bij de benoeming tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau, op.)

De voorzitter: Namens de Kamer feliciteer ik je van harte en wens je nogmaals het beste in je nieuwe functie.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Voorzitter

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mee dat de volgende leden zich hebben afgemeld:

Jager en Gesthuizen;

Van Dijken, de gehele week;

Pechtold, wegens het bijwonen van de uitvaartplechtigheid van de heer Nuis.

Deze mededeling wordt voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Ontvangen is een bericht van het overlijden op 8 november jongstleden van het oud-lid van de Tweede Kamer de heer A. Nuis. De heer Nuis was lid van de Kamer voor de fractie van D66 van 10 juni 1981 tot 21 augustus 1998. Namens de Kamer heb ik een bericht van deelneming aan de familie gezonden.

Op de tafel van de griffier ligt een lijst van ingekomen stukken. Op die lijst staan voorstellen voor de behandeling van deze stukken. Als voor het einde van de vergadering daartegen geen bezwaar is gemaakt, neem ik aan dat daarmee wordt ingestemd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Zoals ik eerder heb meegedeeld, heb ik om agendatechnische redenen besloten om bij de VAO's voor deze week het zogenoemde kerstregime te hanteren.

Mevrouw **Kant** (SP): Voorzitter. Ik teken daartegen protest aan. Mijn fractie stemt er niet mee in. Deze Kamer moet niet verworden tot een motieproductieapparaat of een motiemachine. Als je in deze Kamer een motie indient, moet je een korte toelichting kunnen geven waarom je het belangrijk vindt om die Kameruitspraak te vragen en waarom het betreffende punt in het algemeen overleg ter tafel kwam. Vervolgens moet je de bewindspersoon ruim kunnen interrumpen om te horen hoe het kabinet denkt over die motie. Het beknotten hierop vind ik geen goede zaak, omdat wij die moties dan net zo goed schriftelijk kunnen indienen. Dat lijkt mij niet de bedoeling.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Mijn fractie is ook niet gelukkig met een kerstregime. Dit is evenwel met instemming van een vertegenwoordiger van uw fractie in het Presidium besproken. De reden daarvoor is dat u de motiemachine bent en dat u zo veel VAO's op de agenda krijgt dat wij hebben moeten constateren dat de agenda is vastgelopen. Dat is een probleem voor ons allemaal. Wij hebben daarover gesproken in het Presidium. Ik ben er ook niet gelukkig mee en ik denk dat niemand er gelukkig mee is, maar ik denk ook dat wij niet anders konden.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): De overvolle agenda deze weken dwingt ons daartoe. Als wij dat niet doen, heeft dat grote consequenties voor de medewerkers van de Kamer. Ik vraag de SP om daar rekening mee te houden. Het gaat niet om ons, want wij willen wel doorwerken tot drie uur 's nachts. Wij vinden het echter onacceptabel dat wij al zo veel weken voor het kerstreces elke keer 's

nachts nog aan het vergaderen zijn, ten koste van de medewerkers. Dat moeten wij niet doen.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Voorzitter. Wij voelen weinig voor uw voorstel en wij kunnen ons vinden in de kritiek die mevrouw Kant naar voren heeft gebracht. Ik heb niet de indruk dat de tijdwinst die wordt geboekt met de introductie van het kerstregime, een wereld van verschil maakt. Ik kan mij best voorstellen dat VAO's kort worden gehouden. Daar zijn zij ook voor. Het moet echter tot zeer uitzonderlijke situaties beperkt blijven om het kerstregime van toepassing te verklaren, dat moet niet nu al gebeuren.

De heer **Cramer** (ChristenUnie): Ik kan mij voorstellen dat er wel eens een nuance mogelijk is als het over heel pittige moties gaat. Dat is evenwel altijd wat moeilijk, dus ik ben geneigd om dit voorstel te volgen, gezien de druk op de Kameragenda.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Voorzitter. Gelet op de druk op de agenda, kan ook onze fractie instemmen met uw voorstel. Daarbij is het een goede zaak dat wij altijd de ruimte hebben om in de overwegingen die aan het dictum voorafgaan, een voldoende motivering te geven voor de motie die wij indienen.

De heer **Van Beek** (VVD): De VVD-fractie is niet blij met dit voorstel, maar ziet geen andere mogelijkheid en steunt dus dit voorstel.

De heer **Wilders** (PVV): Wij kunnen niet instemmen met het voorstel. Het is begrijpelijk dat wij kort moeten zijn en ons moeten beperken bij VAO's, maar wij moeten wel kunnen toelichten waarom wij iets doen. Dus ik deel de kritiek van onder andere de SP.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Voorzitter. Ik kan mij daarbij aansluiten, met dien verstande dat ik vind dat wij als Kamerleden ook onze eigen verantwoordelijkheid hebben en dat wij ook wel eens kunnen kijken naar de zinnigheid van de moties die wij indienen.

De heer **Van der Ham** (D66): Voorzitter. Sinterklaas is nog niet eens in het land en wij hebben het kerstregime al. Dit lijkt mij erg prematuur. Ik begrijp dat er druk op de agenda is, maar ik vind dat er in ieder geval geïnterrumped moet kunnen worden. Als dat al niet meer kan, dan hebben wij geen enkel debat meer. Dan kunnen wij sowieso naar huis. Enige souplesse is heel logisch en kan ook.

Mevrouw **Kant** (SP): Voorzitter. Ik denk ook dat de tijdwinst zeer minimaal is. Je krijgt immers inflatie van de moties. Als je dan een punt met het kabinet wilt bediscussiëren, ben je wel verplicht om een motie in te dienen. Dit vind ik onzinnig. Wij moeten ons daarin beperken, daarmee ben ik het eens, maar wij moeten het debat niet beperken. Over voorstellen die Kamerleden doen, moet hier een fatsoenlijk debat kunnen plaatsvinden. Daarom is mijn fractie het niet eens met uw voorstel.

U zei dat het voorstel in het Presidium is besproken. Daar is het voorbijgekomen, maar daarmee is er nog niet door de vertegenwoordiger van mijn fractie mee